

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

7. De Juramento Calumniæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

vel provisionis, aut matrimonij carnalis, & eius contumax sit: nam tunc non tantum sententia in ipsum fieri potest, sed etiam potest recipi, & si de causa liquet, ad sententiam definitivam procedi; quia propter impedimentum Ecclesiarum & periculum innocentie in similibus casibus grave est minimum proferre. *cap. quoniam. §. si por-*

III. In processu inquisitionis recipiuntur testes, & examinantur nullâ attentâ huius consultatione. *d. c. quoniam. §. sunt & alii.*

IV. Si actor timeat, ne inter moras iudicis probationis copia sibi subtrahatur, puta quia testes sunt senes, valetudinarij, aut in aliis foris Provincias profecturi, &c. potest petere, ut tales testes etiam ante litem contestatam, imò ante actionem institutam a iudice, vel eius Commissario examinentur; sed necesse habebit, ut receptis ita testibus vel intra annum actionem instituat, vel reo factam receptionem denuntiet, ne ipsi reo facultas opponendi contra testes admittatur, alioquin receptio testium facta nihil valebit. *d. c. quoniam. in Princip.*

4. Quid autem dicendum, si testes examinari adhuc vivunt eo tempore, quo deberent actualiter in iudicio produci, an requiratur personalis eorum productio, vel sufficiat exhibere eorum depositiones ante factas? Requiritur personalem productionem, si reus desideret, docet *Zoëli. h. t. num. 4. per c. presentata. so. de Testib. & l. fin. C. cod. lit.* Ubi testes per arbitrium recepti de novo sunt examinandi.

Cæterum prædicta locum habent in civilibus causis, non verò in criminalibus criminaliter intentatis, in quibus non recipiuntur testes pro futura accusatione, nisi solum ex personâ rei ad probandam ipsius innocentiam; nam in criminalibus requiruntur probationes liquidæ, præsentis & strictæ juxta *L. fin. C. de Probat.* & melius est nocentem dimittere, quam innocentem punire. *L. absentem. §. ff. de Penis.* *Gloss. & Pan. in c. veritatis. §. de Dolo & Contumacia.* V. Is quoque, qui timet litem sibi movendam, adeoque futurus reus, potest curare examinari testes ad perpetuam rei memoriam; & futuram sui defensionem non tantum illos, in quibus est periculum mortis aut absentie, sed etiam quoscunque, & in hoc plus est concessum reo, quam actori; quia non est in rei potestate, quando conveniatur, sicut est in actoris, quando agere velit. Quod si autem reus hoc modo cupiat testes recipi, debet id denunciare iis, quos putat aliquam præhensionem habituros, ut videant testes jurare, & possint proponere sua interrogatoria, si velint; demum poterit petere, ut super dictis testimoniis ad perpetuam rei memoriam publicum instrumentum per Notarium conficiatur, quod suo tempore in iudicio proferri valeat, sicut text. est, & ibi latè agunt Interpretes in *c. significavit. 41. de Testibus.* Videatur *Mynning. Cent. 4. Obs. 71. & seq.*

TITULUS VII. De Juramento Calumniæ.

SUMMARY.

1. Quid sit & que contineat hoc juramentum?
2. Tam actor quam reus id prestare debent, etiam Procurator. Et quid si recuset?
3. Juramentum Calumniæ tacite remitti potest; non expresse: & qua ratio differentie?
4. Etiam Clerici ad id tenentur.
5. Hodie præstatur etiam in causis spiritualibus.
6. Quomodo differat à juramento malitiæ & de veritate dicenda.
7. Juramentum de veritate dicenda quando soleat præstari?

Q 9 3

Post

1 **P**ost litem contestatam solent partes juramentum Calumnie à se invicem exigere; & dicitur illud, quo jurant, quòd sine animo calumniandi credentes se habere justam causam litigare velint.

2 **C**ontinet hoc juramentum tres principales articulos. I. quòd litem movendi aut contradicendi justam causam se habere putent litigantes. II. quòd nullam exigant probationem calumniosam protrahendæ litis ergo. III. quòd nihil promiserint, dederint, daturi vel promissuri sint per se aut per alios ad corrumpendum judicem. *auth. principales C. de Jurjurando propt. Calum. Loëf. eodem tit. num. 6.* Igitur hoc juramentum præstare debet tam actor, quam reus, & quidem si actor recusarit, cadet jure suo; si reus, habebitur pro confesso, *l. 2. §. 6. & 7. C. d. t.* sin autem per Procuratorem agatur, is duplex quodammodo juramentum deponere debet. *Primò*, in animam sui principalis. *Secundò*, in animam propriam, quòd nimirum nec ipse credat se fovere injustam causam: non est enim infrequens, quòd Procurator majorem habeat causæ notitiam, quam principalis. *d. l. 2. & c. 2. h. t. in 6.*

3 **S**ed quæ pœna erit, si Procurator in animam propriam jurare noluerit? Quamvis plures censeant hanc contumaciam procuratoris nocere domino & perinde haberi, ac si ipse dominus jurare nolisset. Nihilominus verior videtur opinio Saliceti *in l. eum qui. 3. C. de Procurat.* quòd odio & delicto Procuratoris non debeat dominus tam facile prægravari, sed sufficiat, si procuratori nolenti jurare de calumnia, audientia denegetur, arg. *L. sancimus. 15. & l. rem non novam. 14. C. de Judic.* Possè tamen ejusmodi Procuratorem pœnâ aliquâ pecuniariâ mulctari tanquam qui te-

merè litem contestatus sit, tenet *Caill. Lib. observ. 89. num. 4.*

Juramentum Calumnie expresse mitti non potest, potest autem tacite exigendo. Ratio diversitatis est, quòd preffa remisso daret occasionem calumtionibus; si verò ab initio tantum curat non fuerit, semper timere debent pœne in judicio durante exigatur, quia certum in exordio in qualibet parte litæ potest, prout judici videbitur, *c. 1. h. t. 6.* Neque etiam Clerici immunes sunt minus ad juramentum calumnie libandum teneantur, sed ita, ut ad id per se ter præstandum cogi non possint, sed ant procuratorem deputare, imò per se ter præstare inconsulto suo Prelato debeant. *c. 1. & 5. h. t.*

Porro licet in causis spiritualibus antiquorum Canonum non fuerit tantum juramentum calumnie. *c. 2. h. t.* tamen correctum est per Bonif. *in cap. eod. tit. in 6.* eò quòd experientia docet etiam in his causis frequenter calumnia intervenire.

Demùm differt **Calumnie juramentum** ab aliis duobus, quorum unum dicitur **juramentum malitiæ**, alterum **juramentum de veritate dicenda**: quòd juramentum Calumnie ab initio præstetur super ta causa, juramentum verò malitiæ præstatur ante & post litem contestatam super singularibus quibusdam articulis, exceptionibus aut petitionibus, peti toties, quoties videbitur talis exceptio, aut petitio de malitia suspecta. *c. 2. §. fin. h. t. in 6.* à juramento denique de veritate dicenda differt, quòd hoc sit de veritate; juramentum autem calumnie de credulitate; nam per juramentum de veritate dicitur juratur, quòd verum dicatur: per juramentum autem calumnie, quòd causa creditur

justa. Juramentum de veritate dicenda
vult prestari, quando actor ante probatio-
nem redigit libellum suum in certos articu-
los & petit, ut reus ad singulos prævio ju-
ramento prædicto respondeat in eum finem,
ut sciat actor, quid negetur, quid sibi conce-
datur, & quid sibi probandum sit.

TITULUS VIII.
De Dilationibus.

SUMMARIÆ.

- 1. Quil se dilatio & quotuplex?
- 2. Pœtio in iudicium datur dilatio citatoria.
- 3. Reo competenti conceditur dilatio deliberato-
ria.
- 4. Probatoria dilatio est ordinariè 3. mensium.
- 5. Executoria dilatio quatuor mensium tantum habet
locum in civilibus.

Dilatio est justum temporis interval-
lum, quod ad aliquem actum Judicia-
lem commodius expediendum actori vel reo
concedatur. Dilationes sunt quadrupli-
ces, nimirum dilatio citatoria, delibera-
toria, probatoria, & executoria.

Citatoria dilatio est illa, quæ citato seu
in iudicium vocato datur: neque enim in
civilibus; (nisi ex gravi causa fortè propter
periculum in mora vel fugæ suspensionem)
in citari potest reus, ut statim relictis omni-
bus suis negotiis comparere debeat. Imo
si tenet vocatus non compareat, vocandus
est secundo & tertio, atque singulis citatio-
nibus terminum saltem 10. dierum assigna-
re oportet. *l. ad preemtorium. 68. &*
l. 1. ff. de iudicis. l. properandum. 13.
§. 2. C. eodem tit. Quod si aliquando ex
rationabili causa arbitrio iudicis ponderan-
dis reus per unicam citationem preemptoriè
citandus sit, puta si propter distantiam loco-
rum aut viarum pericula difficile sit plures
citationes exequi, non tamen propterea ter-

minus coarctari debet, sed ad minus 30. di-
erum concedi, eò quòd talis citatio per-
emptoria æquivalet tribus simplicibus.
*Text. in l. nonnunquam. 72. ff. de iudi-
cis. & l. consentaneum. 8. C. quomodo
& quando iudic. & c.*

Deliberatoria dilatio est & datur reo, ut
viso libello actoris secum deliberare possit,
an litigare velit aut cedere, habetque pro
termino 20. dies, nisi ut supra de Libelli
oblatione in §. 2. de Citat. dictum, ipsi
una cum citatione libellus actoris transmissus
sit; nam tunc in iudicio comparens sine ul-
teriori dilatione statim respondere debet:
quia per libellum de actione sufficienter in-
formatus intra terminum citatorium deli-
berare poterit.

Probatoria dilatio est, quæ lite contesta-
tà & juramento calumniæ præstito actori ad
suam intentionem & reo ad exceptionem
suam probandam conceditur. Habet pro
termino ordinariè tres menses, aliquando
tamen etiam sex, si ex aliena Provincia pro-
bationes adducendæ sint. Ex justa causa. e.
g. propter impedimentum incidens vel no-
vam probationem emergentem, solet iudex
non quidem priorem terminum pro-
longare, sed novam dilationem conce-
dere. *c. 1. b. t. l. 1. C. eodem. l. 7. ff. de
Fertis.*

Executoria dilatio datur condemnato
per sententiam ad satisfaciendum intra qua-
tuor menses. *l. 2. & 3. C. de Usuris.
rei iudicata.* Sed hæc dilatio non habet
locum in actionibus realibus & crimina-
libus, in quibus executio non differtur,
nisi fortè ex speciali aliqua causa. Videatur,
Hollens. in Summâ de Officio delegati. §.
quæ jurisdictio. Huic titulo adnotandum
est, quòd ex communi sententia de Jure Ca-
nonico & generali consuetudine omnes
dilationes sint arbitrariæ, & iudicis arbi-
trio